

کی شعر ترا نگیرد خاطر که حزن باشد

علل بی‌انگیزی دانش‌آموزان نسبت به یادگیری درس عربی

پانته‌آمیرپاشائی

دبیر و سرگروه عربی منطقه ۱۳ شهر تهران

چکیده

هدف مقاله روشن کردن این نکته است که چگونه می‌توان فراگیرندگان درس عربی را نسبت به یادگیری آن علاقه‌مند نمود و میزان یادگیری قواعد زبان عربی در آنان را افزایش داد.

به نظر می‌رسد که دانش‌آموزان این زبان را زبان بیگانه‌ای تلقی می‌کنند که مملو از کلمات دشوار و قواعد خشک و بی‌روح است و آن را بدون کاربرد در محاورات روزمره و در زندگی آینده خود غیرکارآمد می‌دانند. همچنین، دبیر عربی به دلیل محدودیت زمانی فرصت شناخت کامل سطح علاقه‌مندی، هوش و پایه تحصیلی دانش‌آموزان خود را ندارد و عملاً تا پایان ترم اول قادر نخواهد بود آنان را مورد ارزشیابی جامع (شفاهی یا کتبی) قرار دهد! پس چه باید کرد؟

تجربه نشان می‌دهد که به کارگیری «دانش تخصصی در زمینه زبان عربی و شیوه کلاس‌داری و روش تدریس مناسب» چاره کار و مهم‌ترین عامل ایجاد علاقه و انگیزه در دانش‌آموزان بی‌علاقه به درس عربی است.

برخی راهکارهای عملی رفع این معضل عبارت‌اند از:

۱. انجام ارزشیابی ورودی در آغاز سال تحصیلی جهت شناخت پایه درسی دانش‌آموزان و برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح علمی آن‌ها در درس عربی؛

۲. شناسایی موارد کاربرد درس عربی در علوم اسلامی و دینی (همچون قرآن، نهج‌البلاغه، ادعیه)، اشعار فارسی قدیم (همچون غزلیات حافظ و سعدی) و اشعاری که در آن‌ها کلمات عربی وجود دارد.

۳. پرهیز از یک‌نواخت شدن کار تدریس؛ زیرا یک‌نواختی ملال‌آور است و باعث «بی‌توجهی» می‌شود.

۴. دادن استراحت جهت رفع خستگی به دانش‌آموزان، در صورتی که احساس خستگی کردند (پنج دقیقه رفع خستگی کنند)؛

۵. توجه کردن به تمام دانش‌آموزان کلاس به طور یکسان و شرکت دادن آن‌ها در کارهای کلاسی؛

۶. اجرای برنامه‌ای اثرگذار که در آن به جای «تنبیه رفتارهای ناپسند»، «تشویق رفتارهای پسندیده» پیش‌بینی شده باشد (این برنامه در مدیریت کلاس درس بسیار اثربخش است)؛

۷. برخوردار بودن معلم از جاذبه شخصیتی. در این صورت دانش‌آموز نسبت به معلم خود احساس احترام می‌کند و با انگیزه بیشتری به تدریس او توجه می‌نماید؛

۸. پیشرفت هم‌زمان همه دانش‌آموزان، با کلاس درس. اجازه ندهیم که کندکاری‌ها و بی‌حالی‌های کلاس سرعت کارها را تعیین کند. باید کاری کرد که فراگیرنده از همان روزهای نخست درس احساس پیشرفت کند؛

۹. مشاوره کردن با خانواده دانش‌آموزان ضعیف و دادن برنامه‌هایی پیشنهادی برای افزایش سطح علمی آنان به والدینشان؛

۱۰. ترغیب دانش‌آموزان، بالأخص شاگردان ضعیف به تهیه وسایل کمک‌آموزشی، با توجه به اینکه آموزش به طریق عملی بسیار مؤثرتر از فراگیری از طریق حفظ کردن درس است؛

۱۱. ایجاد شور و شوق و انگیزه به منظور کسب «موفقیت».

به طور کلی دانش‌آموز باید احساس نیاز و دردطلبی داشته باشد تا به یادگیری میل کند. ماهیت این نیاز باید برای معلم آشکار باشد تا بتواند به گونه‌ای آن را ایجاد کند. آنچه به کلاس گرمی می‌بخشد، دانش‌آموزان را به حرکت وامی‌دارد، موانع را رفع و دشواری‌ها را آسان می‌کند و در کلاس جو عاطفی مساعدی به وجود می‌آورد، همان انگیزه است که در ادبیات ما شور و شوق و رغبت و عشق و دردطلبی... نام دارد؛ چنان که حافظ می‌گوید:

طیب عشق مسیحا دم است و مشفق لیک

چو درد در تو نبیند که را دوا بکنند؟